

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานภายใน คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ครั้งนี้ เนื้อหาปรากฏขึ้นในบทที่ 4 ข้างต้น สำหรับในบทนี้จะเป็นการสรุปผลการวิจัย พร้อม ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานภายใน คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพความเป็นจริงในการบริหารงาน ของคณะเภสัชศาสตร์ และเพื่อศึกษาปัญหาและ อุปสรรคจากการบริหารงาน ของคณะเภสัชศาสตร์ การศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงแรกเป็นการศึกษาปัญหาอุปสรรคที่พบในการบริหารงาน โดยศึกษาจากผู้ปฏิบัติหน้าที่ บริหารงานของคณะเภสัชศาสตร์ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกทั้งแบบรายบุคคลและ แบบรายกลุ่ม ด้วยย่างประกอบด้วย ข้าราชการตำแหน่งประเทกผู้บริหารและตำแหน่งวิชาการ จำนวน 14 คน และข้าราชการตำแหน่งประเทกทั่วไปวิชาชีพเฉพาะหรือเชี่ยวชาญเฉพาะ จำนวน 16 คน ซึ่ง หลังจากเก็บข้อมูลจากกลุ่มด้วยย่าง ได้ครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ต่อไป

การศึกษาในช่วงที่ 2 เป็นการประชุมเพื่อกิจกรรมปัญหาอุปสรรคจากการบริหารงานที่พบจาก การศึกษาช่วงแรก และระดมสมองให้ได้ข้อเสนอแนะในเรื่องวิธีแก้ปัญหา ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มด้วยย่าง ออกเป็น 2 กลุ่มตามลักษณะงานคือ ข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งประเทกผู้บริหารและตำแหน่งวิชาการ และข้าราชการตำแหน่งประเทกทั่วไปวิชาชีพเฉพาะ หรือเชี่ยวชาญเฉพาะ รูปแบบการประชุมในกลุ่มนี้ ข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งประเทกทั่วไปวิชาชีพเฉพาะหรือเชี่ยวชาญเฉพาะนั้น ก่อนเริ่มประชุมผู้วิจัยจะ นำเสนอผลการศึกษาที่ได้จากการศึกษาในช่วงแรกเสนอต่อที่ประชุม ส่วนการดำเนินการในกลุ่มนี้ ข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งประเทกผู้บริหารและตำแหน่งวิชาการนั้น การประชุมเริ่มต้นโดยผู้วิจัยได้ นำเสนอผลการประชุมอภิปรายของกลุ่มด้วยย่าง ตำแหน่งประเทกทั่วไปวิชาชีพเฉพาะ หรือเชี่ยวชาญ เฉพาะ ให้ที่ประชุมได้รับทราบก่อน จากนั้นก็เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมซักกันอภิปราย พร้อมกับ ระดมสมองเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เมื่อเสร็จสิ้นการประชุมแต่ละครั้งผู้วิจัยนำ ข้อมูลจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในที่ประชุมมาถอดเทปและวิเคราะห์ เนื้อหา เพื่อสรุปประเด็น ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในการบริหารงาน ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

1. กระบวนการวางแผน ผลการศึกษา พบว่า การวางแผนของคณะเกษตรศาสตร์ จำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ แผนระยะยาว เรียกว่าแผนกลยุทธ์ เป็นแผนระยะ 5 ปี และแผนปฏิบัติการ ซึ่งมีการจัดทำทุก 2 ปี ซึ่งกระบวนการจัดทำแผน เริ่มจากการองค์ความดีฝ่ายแผนและพัฒนาได้ศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับแผนจากนั้นวิเคราะห์อุดอ่อน จุดแข็ง แล้วจึงดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อทบทวน วิสัยทัศน์และพันธกิจ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมภายใน ภายนอก ของคณะเกษตรศาสตร์ จากนั้นรอง ความดีฝ่ายแผนและพัฒนานำมาจัดทำเป็นแผนแม่บทของคณะเกษตรศาสตร์ แล้วนำแผนกลยุทธ์เข้าสู่ การพิจารณาปรับปรุงในคณะกรรมการแผน เมื่อผ่านการรับรองจากคณะกรรมการแผน จึงดำเนินการ ขอมติรับรองในคณะกรรมการประจำคณะเกษตรศาสตร์ เพื่อประกาศใช้เป็นทางการต่อไป สุดท้ายเป็น การติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ มี 2 รูปแบบ คือใช้การประเมินแบบเป็น ทางการและไม่เป็นทางการ

ปัญหาจากการวางแผน จำแนกออกเป็นปัญหาจากบุคลากรและปัญหาจากด้านแผนเอง ปัญหา ด้านบุคลากร ประกอบด้วย บุคลากรขาดความพร้อมในการปฏิบัติงานตามแผน บุคลากรบางส่วนขาด ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานตามแผน มีภาระงานซ้ำซ้อนและขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ให้บรรลุตามแผน ปัญหาจากด้านแผน ประกอบด้วย แผนงานไม่สอดคล้องกับงบประมาณที่มีอยู่ แผนงานไม่สอดคล้องกับสภาพทางสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง แผนงานขาดรายละเอียดลงลึกถึง ระดับปฏิบัติการ ขาดต่อการเข้าถึงและขาดต่อการปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์และขาดการ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแผนงานของคณะให้บุคลากรภายในคณะฯ รับทราบอย่างทั่วถึงกัน

ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการวางแผน

- 1) ควรมีการประชาสัมพันธ์แผนงานในหลายรูปแบบผสมผสานกันและสามารถเข้าถึง กลุ่มเป้าหมายได้อย่างครอบคลุม เริ่มจากเว็บไซต์คณะฯ ป้ายประกาศ เสียงตามสาย และอุปสรรค
- 2) ควรจัดทำแผนงาน/โครงการเฉพาะที่สำคัญๆ ที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินงานของ หน่วยงาน และควรเป็นแผนงานที่สู้ปฎิบัติสามารถปฏิบัติได้อย่างจริงจังและบรรลุเป้าหมายของแผน
- 3) ปรับทัศนคติและวิธีการทำงานให้ทุกคนไปในทิศทางเดียวกัน ด้วยการสร้าง จิตสำนึก ให้บุคลากรเห็นความสำคัญของแผน มีความเป็นเจ้าของแผนและจะต้องปฏิบัติตามแผนร่วมกัน
- 4) ควรเชิญบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะทาง เน้นการผู้ประเมิน เพื่อ จะให้ผู้รับการประเมินยอมรับความเป็นจริงหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงตนเอง
- 5) ควรสอดแทรกความคืบหน้าของแผนงานไปกับงานประจำแต่ละงานเพื่อ ให้เป็น การติดตามแผนอย่างสม่ำเสมอ

2. ด้านการจัดองค์การ ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างองค์การคณบดีเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด แบ่งเป็นหน่วยงานย่อย คือ ภาควิชาฯ บริหาร โดยตรงจากหัวหน้าภาควิชาฯ ส่วนสำนักงานเลขานุการคณบดี แบ่งเป็นงาน ซึ่งแต่ละงานแบ่งตามภารกิจของงาน/หน่วยงานต่างๆ ซึ่งมีการควบคุมโดยตรงจากการของคณบดีฝ่ายต่างๆ การบริหารบุคลากรแบ่งเป็น 3 สาย คือ ตำแหน่งประเภทผู้บังคับ ตำแหน่งสายวิชาการ และตำแหน่งประเภททั่วไป วิชาชีเพรодаหรือเรื่ยวชาญเฉพาะ

ปัญหา อุปสรรค จากการจัดองค์การพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปฏิบัติงานไม่มีส่วนในการกำหนด โครงสร้างองค์การ การบังคับบัญชาไม่สอดคล้องกับภาระหน้าที่ ที่ปฏิบัติจริงการแบ่งงาน โดยไม่ได้คำนึงถึงภาระงานเป็นหลัก แต่จะเน้นบุคลากรเป็นหลักและที่สำคัญไม่เน้นวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร มีการตั้งกำแพงภายในสายการบังคับบัญชาของตนเอง ขาดการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อภาระงานส่วนรวมหรือส่วนกลาง ขาดการส่งต่อข้อมูลข่าวสารระหว่างกันตามลำดับขั้นบังคับบัญชา และระหว่างหน่วยงาน ตลอดจนมีการแบ่งแยกค่อนข้างชัดเจนระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการจัดองค์การ

1) ผู้บังคับบัญชาควรสร้างมาตรฐานการทำงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ด้วยการสร้างระบบการทำงานขึ้นมาภายใต้หน่วยงาน แล้วสร้างพฤติกรรมให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนให้ความสำคัญกับระบบมากกว่าตัวบุคคล

2) ควรมีการกำหนดการให้คุณ ให้ไทยผู้ได้บังคับบัญชาตามระเบียบให้ชัดเจน และมีความเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ

3) ควรจัดผู้ปฏิบัติงานแบบรวมศูนย์ เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ สามารถเข้ามาใช้บริการได้อย่างเท่าเทียมกัน

4) ควรมีรายละเอียดการปฏิบัติงาน (Job description) ของแต่ละองค์คณบดีและผู้ปฏิบัติให้ชัดเจน และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงาน/ภาควิชาฯ ได้รับทราบโดยทั่วถึงกัน

3. ด้านการจัดบุคลากรเข้าทำงาน ผลการศึกษาพบว่า การจัดบุคลากรเข้าทำงานของคณะเภสัชศาสตร์ ใช้วิธีการสอบคัดเลือกและวิธีการคัดเลือก จากผู้ที่มีความรู้ความสามารถอย่างเป็นขั้นตอน โดยมีการวิเคราะห์งาน วิเคราะห์ตำแหน่ง กำหนดคุณสมบัติ และมีระบบสอบคัดเลือกและคัดเลือกอย่างโปร่งใส ส่วนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรนั้นมีการส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการประชุมอบรม สัมมนาหรือศึกษาดูงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาเพื่อเลื่อนตำแหน่งทางสายงาน

ปัญหา อุปสรรคจากการจัดบุคลากรเข้าทำงาน พบว่า ความล่าช้าในกระบวนการคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงาน ปัญหาผู้บังคับบัญชาชั้นต้นไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จในการคัดเลือกพนักงานและการพิจารณาให้คุณ ให้ไทยกับผู้ได้บังคับบัญชา ส่วนระดับผู้ปฏิบัติงานนั้นพบว่า บุคลากรขาดแรงจูงใจใน

การปฏิบัติงาน บุคลากรปฏิบัติงานในหน้าที่ ที่ไม่ตรงกับความถนัด ความเชี่ยวชาญของตนเองและขาดความพร้อมในการพัฒนาบุคลากร

ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการจัดบุคคลเข้าทำงาน

1) พัฒนาระบบประเมิน โดยเน้นรูปแบบประเมินเชิงคุณภาพให้มากขึ้น โดยไม่เน้นเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว

2) จัดให้บุคลากรรุ่นเก่ากับรุ่นใหม่มีโอกาสเรียนรู้งานซึ่งกันและกัน ด้วยการนำประสบการณ์การทำงานของบุคลากรรุ่นเก่ามาร่วมกับความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีของบุคลากรรุ่นใหม่เพื่อนำมาพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3) ควรสร้างแรงจูงใจโดยการโน้มน้าวให้ทุกคนรักองค์การและเห็นว่าตนเองมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนองค์การ

4. ด้านการอำนวยการ/การสั่งการ ผลการศึกษา พบว่า ภายในคณะเภสัชศาสตร์ มีการสั่งการตามรายการบังคับบัญชาตามลำดับขั้นซึ่งเป็นการสั่งการอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีทั้งลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษร และเป็นการมอบหมายงานตามความรู้ ความสามารถ เมื่อเสร็จสิ้นการสั่งการแล้วผู้บังคับบัญชาจะจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนมีการควบคุมพร้อมกับการติดตามงานเป็นระยะ นอกจากนี้พบว่า มีการสั่งการข้ามรายการบังคับบัญชาบ้าง เช่น กัน

ปัญหา อุปสรรคจากการอำนวยการ/สั่งการ พบว่า มีการสั่งงานข้ามรายการบังคับบัญชา โดยเป็นการสั่งการที่ไม่มีลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นทางการ ขาดหลักเกณฑ์ในการสั่งการที่แน่นอน ขาดเงื่อนไขใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นสำคัญ เมื่อสั่งการแล้ว ขาดการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร เนื่องจาก มีการมอบหมายเฉพาะภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงาน แต่ไม่ได้มอบหมายอำนวยหน้าที่สั่งการไปด้วย ขาดท้ายคือปัญหาจากผู้บังคับบัญชาขาดความรู้ ความเข้าใจอย่างชัดเจนในงานที่มีมอบหมาย

ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการอำนวยการ/สั่งการ

1) ระบบการสั่งการควรพิจารณาถึงระดับขั้นความเร็วของหนังสือ ความจำเป็นเร่งด่วน ของงานและมีความยืดหยุ่นในทางปฏิบัติ โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพของงานเป็นสำคัญ

2) ลดขั้นตอนการเสนอเอกสารตามระดับรายการบังคับบัญชาที่ไม่สำคัญบางอย่าง ออกไปเพื่อให้เกิดความรวดเร็วและคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

3) ควรมีการสื่อสารที่ดีต่อกันระหว่างผู้บริหาร หัวหน้างานและผู้ปฏิบัติงานระดับล่าง ด้วยรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ แล้วแต่สถานการณ์ เพื่อความเข้าใจตรงกัน เช่น ให้มีการประชุมประสานงานอย่างต่อเนื่องอย่างที่คณะเภสัชศาสตร์ทำมาตลอด แต่ขณะนี้ไม่มีการประชุมประสานงานอีกเลย

5. ด้านการควบคุม ผลการศึกษา พนบว่า เป็นการควบคุมด้วยบรรยายกาศที่ผ่อนคลายไม่เน้นการคอบขับผิดผู้ปฏิบัติงานแต่เป็นการค่อยตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนเป็นระยะ ๆ ด้วยรูปแบบที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ เมื่อทราบปัญหาที่จะหาแนวทางแก้ไขในทันที นอกจากนี้มีการตรวจสอบจากข้อมูลย้อนกลับจากผู้ใช้บริการค่วยเช่นกัน

ปัญหา อุปสรรคจากการควบคุม พนบว่า ส่วนใหญ่บุคลากรฝ่ายปฏิบัติงานไม่ยอมรับการควบคุมโดยตรง และมีทัศนคติด้านลบเมื่อรู้ว่าตนอาจถูกกล่าวหา ปัญหาจากการควบคุมการปฏิบัติงานอย่างเด่นรูปแบบหรือเป็นทางการ รวมถึงการประเมินผลงานที่บิดเบือนไปจากความเป็นจริงทำให้บุคลากรเสียใจและกำลังใจในการปฏิบัติงาน สุดท้ายมีการนำการควบคุมไปใช้เพื่อวัดคุณภาพส่งเสริม

ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการควบคุม ควรมีการสร้างระบบการควบคุมที่เป็นมาตรฐานขึ้นมาใช้ภายในคณะเภสัชศาสตร์ โดยเป็นระบบที่ง่ายต่อการปฏิบัติของผู้บังคับบัญชาและไม่สร้างความกดดันให้กับผู้ได้บังคับบัญชา

6. ด้านการรายงาน ผลการศึกษา พนบว่า คณะเภสัชศาสตร์ใช้วิธีการรายงาน 2 ระบบ คือระบบการทำรายงานที่เป็นเอกสารและรายงานทางอิเล็กทรอนิกส์ เสนอไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นอย่างชัดเจน โดยเป็นการอธิบายข้อมูลการดำเนินงานที่สำคัญ ๆ

ปัญหาอุปสรรค จากการรายงาน พนบว่าปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการจัดเก็บเอกสารที่ไม่เป็นระบบ ยากต่อการเรียกใช้ประโยชน์ ตลอดจนผลจากการเก็บเอกสารช้าชี้ช่องระหว่างหน่วยงาน ทำให้สื้นเปลืองระยะเวลา ขาดการรายงานผลย้อนกลับที่เป็นระบบอย่างชัดเจน บุคลากรขาดความสนใจที่จะรับรู้เอกสารรายงานต่าง ๆ กอร์ปกับระบบฐานข้อมูลของคณะไม่สมบูรณ์ ข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการรายงาน

- 1) ควรมีการรายงานผลการประเมินย้อนกลับให้ผู้ถูกประเมินได้รับรู้
- 2) ควรมีการทำประชามติภายในคณะเภสัชศาสตร์ในเรื่องที่สำคัญ ๆ
- 3) ควรจัดทำฐานข้อมูลของคณะเภสัชศาสตร์ ให้ถูกต้องสมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน

7. ด้านงบประมาณ ผลการศึกษา พนบว่า คณะเภสัชศาสตร์ มีเงินจากแหล่งอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงบประมาณจากรัฐบาล ได้แก่ เงินรายได้ เงินสนับสนุน เงินวิจัยจากหน่วยงานอื่น งานนโยบายและแผนเป็นผู้ยกร่างการจัดสรรงบประมาณเบื้องต้น เพื่อให้คณะกรรมการประจำคณะ และฝ่ายบริหารเป็นผู้พิจารณาทั้งนี้ โดยยึดหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ สำหรับการจัดสรรงบเงินรายได้ อยู่ในคุณภาพ พินิจของผู้บังคับบัญชา โดยใช้กรอบนโยบายและยึดระเบียบการจัดสรรงบเงินรายได้ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด ทั้งนี้เป็นการบริหารจัดการที่เน้นวิสัยทัศน์และพันธกิจเป็นหลักและมีการค่าเนินการอย่างโปร่งใส สามารถตรวจสอบการเบิกจ่ายงบประมาณและงบเงินรายได้ ได้ตลอดเวลา

ปัญหา อุปสรรคจากการบริหารงบประมาณ พนว่า ส่วนใหญ่เกิดจากปัญหางบประมาณนี้ จำกัด ไม่เพียงพอต่อแผนงานที่กำหนดไว้ บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจในระเบียบว่าด้วยเรื่อง การเงินและพัสดุ และปัญหาด้านการสื่อสารระหว่างผู้อนุมัติกับผู้ปฏิบัติด้านการเงินการคลัง โดยเป็น ปัญหาจากการตรวจสอบ ติดตามเงินค่าใช้จ่าย ต่างๆ ที่ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มรูปแบบ รวมถึงการใช้จ่ายเงินงบประมาณของคณะฯ ไม่ตรงกับแผนงานที่วางไว้

ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาด้านงบประมาณ

- 1) จัดทำคู่มือเกี่ยวกับระเบียบวิธีการเบิกจ่ายเงิน ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน ได้รับรู้ รับทราบทั่วถัน
- 2) ควรมีการประชุมปรึกษาหารืออย่าง ไม่เป็นทางการระหว่างผู้บังคับบัญชาและ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยคลังและพัสดุ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจตรงกันในเรื่องการใช้จ่ายงบประมาณใน หมวดต่างๆ
- 3) ควรมีการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับสถานะทางการเงินให้ผู้บังคับบัญชาทราบเป็นระยะๆ อย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นสำคัญต่างๆ แต่ไม่สามารถศึกษาลงลึกถึง รายละเอียดมากนัก ดังนั้นจึงสรุปเป็นประเด็น ไว้สำหรับผู้ที่สนใจศึกษาด้านนี้ต่อไป ดังนี้

1. สืบเนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ไม่สามารถสรุปแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ครบถ้วน ประเด็น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเฉพาะลึกปัญหาเฉพาะด้านใด ด้านหนึ่งเป็นการ เกาะพื้นที่ร่วมกับมีข้อเสนอแนะอย่างครบถ้วน เช่น ศึกษาเฉพาะปัญหาด้านงบประมาณ หรือเฉพาะ เรื่องการสั่งการ ฯลฯ

2. ควรมีการศึกษาในประเด็นเดียวกันนี้เป็นประจำทุกปี แล้วนำผลการศึกษามา เปรียบเทียบว่าประเด็นปัญหาใด ๆ ที่ยังคงอยู่ หรือปัญหาใดที่ได้รับการแก้ไขแล้ว

3. ควรมีการศึกษาทั้งกลุ่มประชากรระดับปฎิบัติการเพื่อศึกษาว่าคนกลุ่มนี้ เขาต้องประสบ กับปัญหาอุปสรรคใดบ้างจากการบริหารที่ผ่านมา